

Тотуць

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО НОВАЦТВА

Ч. 10 (40)

Грудень

1957

Як прийде святий Микола,
Всі зберемося навколо
У новацькій, у домівці.
А що вчилися ми, як треба,
Принесе дарунки з неба,
Ще й погладить по голівці.

Л. Х.

м. сел. В. П. Кушнірає, ДХ

ЛИСТ ДРОТА ДО НОВАЦТВА АМЕРИКИ ТА КАНАДИ

(На прощання після Його гостини цього літа)

Відень в Австрії,
2. жовтня 1957

Мої Любі Новачки й Новаки
Українського Пласту!

У хвилині відлету з гостинної Американської землі й під час довгого лету понад білі поля сніжних хмар, думав я про Вас. Живо бачив я Вас в уяві при іграх і зайняттях на сходинах і розумів, скільки часу й заходів жертвують Вам усі ті старші особи, яким Ви завдячуєте ті приємні й веселі хвилини на сходинах і прогуляках. І ось на прощання пишу Вам уже з далекої Австрії ще кілька слівцець:

Дуже радів я, коли три місяці тому летів до Вас, Дорогих мені Членів Пласту, певний, що побачу багато-багато тих, про яких я довгими роками мріяв. Я уявляв собі, якими зразковими Новаками, хлопцями й дівчатками похвалиться Пласт перед цілим громадянством у своє велике ювілейне свято. І я не завівся. Між тим „Цвітом України” побачив я теж Вас, мої Любі Новаки й Новачки, що власне готуєте свої крильця до майбутнього гордого лету українського пластового орла. Я мав нагоду пригланутися Вашому щирому захопленню й Вашій гарній поставі. Я впевнився, що Ви вже за короткий час

Основник Пласту — Дрот

пізнаєте справжню красу нашого Товариства, нашої Пластової родини при її веселому й корисному житті-бутті. Прощаючися з Вами, бажаю Вам, але теж собі й українському народові, щоб це захоплення нашим пластовим життям тривало й росло в Вас, аж станете дорослими громадянами нашої, дасть Бог, вільної Батьківщини, Самостійної Української Держави.

Щастя Вам, Боже, Дорогі Пластові Діти!

Готуйсь!

Ваш

Дрот

(Д-р О. Тисовський)

Мал. І. Стецьків

ВЕЧІР ПІД СВЯТОГО АНДРІЯ

Хоч і віє хуртовина, новачки йдуть без упину, до Галинки кожна йде.

— Щось буде! Ой, щось буде!

Каже Галя: Таємниця! — то ж питати не годиться! А цікаво так, цікаво: ну, яка ж буде забава?

Розгулялась сніговія... Буде завтра день Андрія*), то ж Галинка наша мила рій до себе запросила.

Вже злегенька і по трошки розгріває глечик воску. Із водою миску ставить... Ой, цікаво ж як, цікаво!

Ще весь віск не розтопився, не втерпіла вже Орися:

— Знаю, що тут будемо робити! З воску, з воску ворожити!

Каже Галя: — Ти вгадала! Я вас в хату попрохала, бо такі вже

*) Українська Церква святкує свято Андрія Апостола, того самого, що застромив був хрест на Київських горах — дня 13 грудня. Звичай — ворожити у ніч під святого Андрія залишився у нас ще й досі з прадавніх часів. Тоді, як вірили наші предки, починався новий рік, бо сонце починало щораз довше світити, і тоді можна було пізнати, яка доля кого жде.

в нас звичаї: віск дівчата виливають. Під Андрія, в нічку темну, має силу віск таємну... Років тисячі вже тому ворожили так в нас дома. То ж і ми, хоч у чужині, тих звичаїв не покинем!

Ройова „Волошок” — Натя, буде перша виливати! Вже розплився віск гладенько, в Наті б’ється так серденько! Вже той віск і ціленіє. добра доля Наті спіє.

На стіні із воску Наті тінь відбилась: ніби хата, соняшники біля плота і відчинені ворота. Все чистеньке, аж сіє, Бровко з буди виглядає...

Аж заплескали „Волошки”: — Щастя матимеш не трошки! То ж повернешся у хату: і веселу і багату!

Відважніше вже підходить після Наті — писар Влодзя... Пинився той віск, крутився, аж застиг та... подивися ж! Тут ось голови! Вороні це степами мчаться коні! Козаки! — хіба не бачиш? — за Татарами ось скачуть!

— А Татари?

— Десь пропали!

— Налякались! Повтікали!

Та — „Волошки” добре знали, чому Влодзі це попалося: лиш часу хвилину має, все про козаків читає!

Так одна там за одною похилялись над водою, кожній з воску там на стінах появлялись дивні тині...

Коли ж всі поворожили, каже Христя:

— А якби ми, поки підемо додому, вилили роеві долю?

Виливала віск Оленка, що в рої у них маленька. Та не вміли відгадати, аж прийшла в кімнату мати. Глянула — і вмить пізнала! Крим, Карпати показала, річки всі і доли й гори, Київ, Львів та Чорне Море. І сказала ще до того:

— Дивуватись тут нічого! Кожна з вас це добре знає: Україна вас чекає! України слава й воля — це найкраща наша доля!

Стало тихо у кімнаті, тільки вітер десь завзято попід вікна снігом вівяв... Бо була це ніч Андрія.

Сестричка Леся

ІЗ ЩОДЕННИКА ІВАСЯ-НОВАКА

18. грудня.

Вже дев'ята година, але
я сьогодні не йду спати.

Хочу побачити, як відчиниться
небо і прийде Святий Отець
Миколай.

Одинадцята година,
я не буду спати!

19. грудня, ранком.

Я пробудився, а біла
ліжка повно дарунків!

А портника здається не
було, бо різки не залишив!

Я хотів нарисувати портника,
але не знаю як, бо а пенний
і портник до мене не приходив!

дарунки

СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКА СЦЕНКА

Дмитрусь таки дуже зрадів, коли братчик сказав, що він грати-ме ролю чортика на свято-Миколаївській виставці! Як же не радіти? Приберуть його в чорну машкару, хвостяку довжезну причіплять, певно й різку дадуть, а може ще й вилки, щоб настромлював на них нечемних дітей! І можна йому буде таки перед усіма, на сцені, скакати, викрикувати, а може й на руках стати! О, це він вміє!

Заховав Дмитрусь свою ролю, що її братчик йому переписав, глибоко в кишеню, сказав усім „Готуйсь” та вибіг із домівки. Дош ніби падав, а ніби й не падав, летіло листя з дерев, а на дорозі, здовж пішоходу стояли ще великі калабані з того дощу, що падав ніччю. Йшов Дмитрусь та все думав, який то з нього чортик буде, всім на пострах, роеві на славу!

— А що буде, коли я зараз таки попробую стати на руках? Братчик же казав, що треба старанно підготувати ролі!

І — гоп! Станув на руках, та так рівненько, мов свічка! От будуть всі хвалити! Коли нараз — що це?! Щось чорне наскочило на нього та повалило його простісінько лицем в болото! Дмитрусеві аж в очах потемніло, аж добру хвилину не міг згадати, де він!

Що лиш трохи підвівся та хотів протерти очі, та коли ж на них налипло стільки болота, що й не проглянеш! Став шукати наосліп хусточки в кишені куртки, та ба! Мама пригадувала кілька разів взяти її, а він таки забув! Та на щастя найшов щось інше: якийсь папірець. Постирив ним болото з обличчя, як міг найшвидше та побіг додому,!

Коли мала бути перша проба до свято-Миколаївської сценки Дмитрусь мусів іти до тітки на ім'янини. Коли була друга — забавився так із сусідським Левком на вулиці, що вже не було чого і йти в домівку! Аж приходять остання проба перед святим Миколаєм. Братчик телефонує до мами: — що сталося з Дмитрусем? Кинувся Дмитрусь до кишені в куртці за ролею, а там її і сліду не стало! Пробигли мурашки Дмитрусеві по спині. І як тут признатися братчикові, що загубив ролю?!

Неохоче збірався, неохоче і йшов у домівку. А коли дорогою натрапив на кіно, то згадав, що квиток до нього коштує саме стільки, скільки він має зі собою грошей на вкладку. Тай попрямував туди.

Прийшов день перед самим святим Миколаєм. Молодша сестра Лідуся вже зранку дразнила його: „Я Труся дуже боюся. Трусь буде цолтик, фее!”

А Дмитрусь так дуже журився, як то буде увечері на тому представленні, що аж не міг доїсти шоколядового кисілю при обіді.

Таки надійшла ця п'ята година і ціла рідня вибралася поглянути, як то Дмитрусь виступатиме.

Ні живий ні мертвий всунувся Дмитрусь за сцену, а братчик йому зразу:

— Ну, добре, що хоч ти є! Ми вже взяли були замість тебе Орка, але він захворів сьогодні. Ролю вмієш?

— Вмію... — ледве прошептав Дмитрусь та почервонів, мов буряк, бо чомусь так виразно згадався йому той змаг, що з нього всі навчилися, що новак завжди говорить правду!

— Так біжи швидко переодягатися! Там сестричка Дзвінка має вже одяг для тебе!

Та поки Дмитрусь дійшов до сестрички Дзвінки, потягнув у кут Тараса, що то читав найкраще в цілому рої і тому мав сидіти в будці під сценою та підповідати, якби хто забувся. Братчик казав, що у правдивому театрі він називався б „суфлер”.

— Тарасе, хочеш мого ножика?

— Того з роговою колодкою?

— Того! Хочеш?

— Дуже хочу!

— То підповідай мені кожне слово!

— Я й так буду підповідати!

— Але кожне слово!...

— Ну, а ти хіба не вмієш ролі?

— Та тее... трохи вмію... А хочеш мого альбому з образками звірів?

— Хочу, але певно не даш!

— Дам, тільки пам'ятай: кожне слово!

— Добре вже, добре!

Та тут де не взялися новачки, що їх сестричка Дзвінка післала за Дмитрусем, бо на залі вже і світла померкли.

Трохи повеселішав Дмитрусь, коли прип'яли йому роги та довгий хвіст. Але коли станув під яркими світлами на сцені й побачив перед собою новачок-янголів з розпущеними косами, а поміж ними і самого отця Миколая, то душа помандрувала зі страху таки в сам кінець хвоста, хоч який був він довгий. Боявся Дмитрусь і глянути на залю, бо знав, що там так багато голів та всі дивляться на нього. Шукав тільки очима віконця з будки, де виглядала голова Тараса. Ну коли ж він скаже, що говорити? Нарешті!...

— Поклонися! — прошипів Тарас.

— Поклонися! — випалив вголос Дмитрусь, дивлячися просто на святого Миколая... Янголи переглянулися здивовано, а ватяні брови святого Миколая (це був братчик Івась!) піднялися високо вгору.

— Та кланяйся вже раз! — шепотів Тарас.

— Та кланяйся вже раз! — викрикнув, мов у гарячці, Дмитрусь. Янголи прикусили уста, щоб не сміятися.

— Кланяйся, не говори, паталаху ти! — майже вголос сказав в розпуці Тарас.

— Кланяйся, не говори, па... — та тут найменший янголик, Дуся, таки не видержала й розсміялася вголос. Тоді аж Дмитрусь зрозумів, в чому діло та засоромлений пустився тікати, куди ноги понесли. Та ба, коли ж хвостяка заплуталася за ноги і Дмитрусь бебехнув, як довгий, на гору пакунків, що вже ждали роздачі на сцені... На залі піднявся шум...

**

Тарас не дістав ні ножики, ні альбому. Та зате тепер, коли тільки Гніздо влаштовує якусь виставку, братчик гніздовий каже:

— А найважчу роль дайте Дмитрусеві. Він тепер так пильно завжди вивчає ролі, що й тут нема чого боятися за нього! Л. Х.

Новацтво в Кентоні, Америка, влаштувало минулого року сценку:
„Листи до Святого Миколая”

ІЗ ТАБОРУ НОВАЧОК „ГОМІН ЛІСУ” В ІСТ ЧЕТГЕМ, АМЕРИКА

„Веселіше у таночку закрутилися . . .”

Чи це новачки, чи зайчики — ніяк не розбереш!

ЩО ПИШЕ ОЧАЙДУШОК ЧИТАНЧИК?

Дороге моє Новацтво!

Вакації минули та в домівках стало знов гамірно й весело.

Заходжу я одного разу в домівку. Навколо тиша. Розглядаюся, чи не побачу когось. Нема нікого. — Мабуть на прогулянку пішли, думаю. Та ні! Відкриваю двері, а там зі сотня новацтва зібралась, новачки та новачки. Сидять навколо, а сестричка щось читає їм. Питаю одну новачку, що це, а вона шепотом відповідає мені: — Псст! Тепер не можна говорити: ми в зачарованому світі! Тепер ніч перед святим Миколаєм!

Дивлюся, аж тут золоті зірки з'являються, кучеряві хмарки, великий, золотий місяць... Все те кружляє, танцює. Одна зірка завела розмову з місяцем, а місяць розказав про далеку подорож отця Миколая на землю. про дарунки, що ними хоче Він обділити дітей.

Нараз ввійшли повагом янголи, співали та всі перейшли у печеру під скелею. За ними йшов найменший янголик-гвцулик, що ніс золоту скриньку. Зникли янголи в печері.

Аж тут нараз з'являється страшна відьма, нараджується з чортиком, якби то вкрасти той скарб, що заховали янголи в печері. Їх змову підслухала Білочка.

Чортик і відьма викрадають скриньку з найкращим дарунком, а відьма його заворожує. Як лячно мені стало, коли та відьма за-сичала:

— Вуж із совою,
Кіт зі змією,
Розступися, земле,
Під скринькою цією...

І все в лісі задрижало: вовк завив, вітер зашумів а скринька запалася під землю. Новачки з острахом переглянулися: „Пропаде золота скринька!“ — зашептали.

— Ні, не пропаде! — відповіла сестричка. Її відчарує золота шабля, яку найде той, хто не янгол — не людина.

— Де, де вона, ця шабля? — загомоніли новачки.

— Де вона?! — сестричка підняла вгору маленьку книжечку „Найбільший дарунок“ Лесі Храпливої. — Ось у цій книжці захована тайна, де шабля, що є в таємній скриньці та хто її найде!

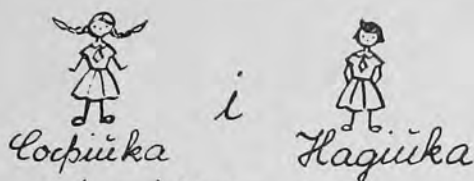
Нічого робити, замовив і я собі цю книжечку та тепер вже все знаю! І Вам раджу замовити, на адресу:

Ukrainischer Verlag
MÜNCHEN 8,
Zeppelinstr. 67
Germany.

Готуйсь!

Ваш Очайдушок Читанчик

СОФІЙКА І НАДІЙКА

Внаб-ок і забілили
навколо.

Дав-і і -і

і -у,

Теплі ,

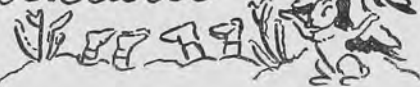
пoveзли швидко
На -у велику.

А з'їздити свище,

Не треба і -и!

самі поїхали-

В снігу видно

ТАЛЯ І ЛЯЛЯ

Ой, буде Микола
Святий дивуватись,
Як побачить лялю
У янгольській шаті!

Рій „Снігурики” (це така назва пташок!) побудував у парку перед домівкою аж шість снігових дідів. Здається, вони всі однакові, але справді тільки два однакові, а решта — трохи інакші. Ану погляньте добре, котрі це однакові?! А коли розгадаєте, не забудьте написати розгадку до „Готуйсь”!

УВАГА!

УВАГА!

ЧИТАЧІ „ГОТУЙСЬ”!

Коли хочете, щоб „Готуйсь” приходив до Вас просто до хати, подайте Вашу адресу та перешліть два доляри на **передплату** за „Готуйсь” на цілий рік. Гроші та адреси посилайте до:

„MOLODE ZYTTIA”, Inc.

306 E. 9th St., New. York 3, N. Y. USA.

Поміж тих, що заплатять передплату за 1958-ий рік вже до дня 15 грудня цього року, розльосуємо гарні книжечки, отже поспішайте! А хто не заплатить передплати за новий рік до 15-го січня, тому перестанемо вислати „Готуйсь”!

Адміністрація „Готуйсь”

ЗАЙЧИК

У лісі є полянка
Поміж густих дерев.
Росла там раз ялинка,
Маленький зайчик жив.

Він з білочками грався,
Сміявся до синиць,
В чагарнику ховався
Від лютих тих лисиць.

Аж ось настала осінь
А потім і зима.
Нема травички в лісі
І ярини нема!

Післала завірюха
Біленькі сніжинки,
А зайчик змерз у вуха,
Відморозив лапки.

Сніг янголи промели
На стежечці у гай,
Дзвіночки задзвеніли,
Приїхав Миколай.

Шапчину, рукавиці
Приніс, ще й чобітки,
І зайчик знов сміється,
Що тепло вже в лапки!

Л. Х.

Мал. Л. Бакович

ЯК „ТАБОРОВИКИ“ ВІДБУВАЛИ ПРОБУ ВМІЛОСТИ

Зараз по сніданку, коли братчик черговий засвистав на „ланки”*), Ланка Таборовиків зі спакованими наплечниками зібралася біля брами. Сьогодні останній раз ідуть вони на збірку ланки. Сьогодні здаватимуть іспит на вмільсть Таборовика. Живо билися серця новакам. Чи не забули вони чого? Є ніжик, светер, їдунка...

— Добре, що бодай гарна погода! — каже Адьо. — Не знати, чи на обід вернемося?

— А я дошовик забув узяти! — пригадав собі Юрко і чимдуж побіг до кімнати по дошовик.

Вкінці всі готові. Братчик бунчужний перевірює присутність. Є всі, нікого не бракує. Рушаємо!

Під самим лісом братчик задержує новаків і каже: — Хлопці, прийшов час, щоб ви показали, чи ви справді добрі таборовики. Я випускатиму вас групами по трьох новаків. Там далі на дорозі шукайте за першими знаками!

Михасько, Нестор і Влодко попали в першу групу. На дорозі почали шукати за знаком. — Є! Є перша стрілка! — Влодко миттю витягнув записник й олівець, бо ж усі знаки треба записати! Стрілка вказувала шлях просто дорогою. Пішли. Знайшли другу стрілку, третю. Раптом на дорозі побачили великий знак: „Не йти туди”. Що ж робити? — Не можна туди йти, так треба йти кудиінде — каже Михасько. — Ось стежка веде вбік, то йдім туди! — Пішли. Та ще не пройшли і десять кроків, як перед ними на стежці з’явився раптом з-за дерева братчик Льоня.

— Готуйсь! Прошу братчика, новак-орля Нестор Задорецький зголошує першу групу в числі три, готову до вашого наказу! — звітував братчикові Нестор.

Братчик сказав новакам зняти наплечники. Зложили їх гарненько в ряд, так як завжди добрі таборовики роблять. Тоді братчик повів їх за дерево, над потічок. — Добре, що ви, хлопці, прийшли — каже, — може мені порадите. Ось знайшов я сьогодні по сніданку в їдальні шість брудних їдунок і не знаю, що з ними зробити? Треба їх віддати власникам, та не знаю, чиї вони?

— То ми, братчику, їх помием! — заявив Михась. — А як буде збірка на обід, можна запитати, чиї вони є!

*) В таборі новаки поділені на ланки-групи. Кожна ланка підготовляється до одного іспиту вмільости, як ось „Таборовики”, „Кожум’яки”, „Золоторукі” і т. д.

Помили їдунки піском у потоці, витерли травною й віддали братчикові.

— Дякую вам, хлопці — каже братчик. — Ідьте далше стежною.

На стежці найшли знак: „Лист на 5 кроків”. Нестор перший найшов його у щіліні кори старого дуба. В листі було написано:

„Ідть до хвіртки, що при дорозі, і зі знайдених там матеріялів збудуйте столик. Коли скінчите, ідть далі за звуком трубки”.

Поклали лист у те саме місце й пішли.

Біля хвіртки знайшли вже готовий триніжок. Під деревом лежали дві дошки і довгий шнур. Поклали дошки на триніжок, сплели шнурком і — готово! Ледве скінчили, як від групи дерев на галявині почули звук трубки.

Між деревами ждав на них братчик командант. — Ось я випадково зачепився вночі об дерево й обірвав три гудзики від сорочки. Та ще до того болить мене рука й не можу їх пришити!

— То треба сорочку віддати до кравця — каже Влодко.

— Ні, ні, не треба! — аж скрикнув Михась. — Прошу дати сорочку, братчику, ми вам пришиємо! — І вже витягає голку й нитку і береться шити гудзики.

Подякував їм братчик командант і казав іти за слідом шкаралупки з яйця. І пішли вони. Дивляться: тут лежить кусок шкаралупки, там другий, третій... Так за слідами шкаралупки зайшли в ліс, до місця, де на землі лежали дві грубі колоди. Біля першої був знак висипаний шкаралупкою: „Лист на 3 кроки”. А в листі було написано:

„Ясьтїводоп аз угурд удолок. Ощ кован ьтибор з иминдурб имактипракш?”

За другою колодою побачили велику мидницю з водою, мило і три пари шкарпиток. Випрали їх отже гарненько. Тільки розвісили їх на галузці до сушення, як несподівано з гори над собою почули голос:

— Гей, новаки!

Високо на дереві сидів незнаний їм пластун.

— Беріть наплечники й ідть на місце, де вчера була ватра!

Пішли. Там зустріли братчика Мірка. — Тепер, хлопці, — сказав братчик — кожний з вас розпалить вогонь і заварить чай!

Закипіла робота. Передусім назбирали сухого ріща. Потім стали готувитися до варення. Нестор уже хотів палити вогонь в тому самому місці, де була ватра, але пригадав собі, що на місці ватри не годиться ставити кухню. Відійшов отже в бік, підшукав два плоскі камені й розпалив поміж ними вогонь, очистивши перед тим місце навколо з хмизу і хабаззя. Як вогонь уже горів, вийняв з наплечни-

ка свою їдунку, налив до неї води з полевой пляшки і поставив на камені. Вода швидко закипіла. Тоді Нестор вкинув мішочок чаю, що його дістав від братчика. Ще хвилина — й вода набрала темно-бронзового кольору. Тоді Нестор зняв їдунку з „кухні” (беручи її через два листки лопуха, щоб не попектися!), витягнув мішочок з чаєм, вкинув дві кістки цукру (теж від братчика) і — готово! Тим часом Влодко і Михась теж уже заварили чай.

— Добре, хлопці! — сказав братчик. — Погасіть вогні, а потім можете в нагороду випити чай.

Швидко погасили вогонь, скроплюючи його водою з потоку. Вугілля розгорнули і для певности ще присипали піском. Випили чай, помили їдунки і пішли до великого каменя над потоком, бо там братчик казав шукати дальших знаків.

Влодко знайшов стрілку таки на самому камені. Знаки вели до містка і на другий бік. А там, під деревом, сидів братчик Денис.

— Тут, хлопці, мусите показати, чи вмієте приготувитися до прогулянки. Кожний з вас покаже мені горнятко! А тепер гребінець! Запасні шнурівки! — І так братчик перевірював кожну річ, що її новак повинен узяти на прогулянку. Михась забув узяти компас. Потім усі мали приписані речі.

Пішли далі за знаками стежкою.

За кілька кроків найшли знову листа. Там стояло: „**Змаг кінчезаний. Тайтеверся до борута**”.

Наступного дня, при ватрі, 12 новаків дістали відзнаки вмілости Таборовика.

НАШ ДОДАТОК

Цього додатку не треба нікому пояснювати, бо кожний сразу бачить, що на ньому нарисоване. Навіть ті найменші з-поміж Вас, що ще не вміють читати по-українськи!

Повитинайте собі ці всі фігурки, бавтеся ними весело, радійте дарунками від Святого Миколая, але не забувайте, що є й такі діти, які не дістали стільки, що й Ви, та поділіться з ними своїм добром широко, по-новацьки!

„HOTUJS” — MAGAZINE

for Ukrainian Children
Published by „Molode Zytia”, Inc.
New York, N. Y.

Педагуе Колегія під проводом пл. сен.
Лесі Храпливої

158 E. 7-th St., Apt. 3 A.
NEW YORK 9, N. Y. USA

Загальна Редакція й Адміністрація
пл. сен. Богдан Кравців
с/о „Molode Zytia”,
306 E. 9th Street
New York 3, N. Y.

Printed by „LUNA”, 77 St. Marks Pl.,
New York, N. Y.